

YENİ MÜFREDAT

5

DERŞ NOTLARI

4. ÖĞRENME ALANI



Sosyal Bilgiler
5. Sınıf

Mustafa PETEK
Sosyal Bilgiler Öğretmeni










YAŞAYAN DEMOKRASİ

4.
Öğrenme
Alanı



RESİMLİ KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

GÖRSEL	KAVRAM	ANLAMI
	Demokrasi	Halkın seçme ve seçilme hakkını kullandığı ve kendisinin mecliste araçlar ile temsil edildiği bir yönetim anlayışıdır.
	Milli Egemenlik	Egemenliğin millete ait olması, milletin kendi geleceği konusunda kendisinin karar vermesine denir.
	Etkin Vatandaş	Vatandaşlık konumlarının gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlere sahip olan, çevresindeki olaylara müdahale edebilen ve bundan sonuç alabilen kişilere verilen addır.
	Vatandaş	Aynı toprak üzerinde yaşayan ve aynı devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişilere vatandaş denir.
	Dilekçe	Bir isteği bildirmek amacıyla yazılmış, altında dilekçinin açık adresi ve imzası bulunan ve resmi bir makama sunulan yazıdır.
	Özel Hayatın Gizliliği	Kişinin iradesi dışında özel hayatına ve aile hayatına ait bilgilere erişilememesini ve ifşa edilmemesidir.
	Katılım	İnsanların yaşamlarını etkileyen toplumsal, siyasal ve ekonomik gelişmelere dair söz sahibi olma hakkıdır.

TEST ADI	KONU ADI	SORU	D	Y	B



Demokrasi, halkın yönetimi ya da halkın devlet yönetiminde söz sahibi olması olarak anlaşılır. Ancak demokrasi sadece devletle sınırlı bir olgu değildir; gündelik hayatımızda, evimizde, okulumuzda ve şehrimizde de demokratik anlayışa dayalı durumlarla karşılaşırız.

Evde Demokrasi

Aile içinde tatil planları, ev kuralları, bütçe gibi konularda herkesin fikrinin alınması ve kararların ortaklaşa verilmesi. Örneğin, "Bu yaz nereye tatile gidelim?" sorusu sorulduğunda, her aile üyesinin önerisi dinlenir, avantajları ve dezavantajları tartışılır ve sonunda ailece bir karar alınır.

Okulda Demokrasi

Derslerde konuların tartışmaya açılması, öğrencilerin fikirlerini serbestçe ifade edebilmesi ve farklı bakış açılarının değerlendirilmesi demokratik bir öğrenme ortamı yaratır. Ayrıca okul kurallarının sadece yönetim tarafından değil, öğretmenler, öğrenciler ve velilerin de katılımıyla belirlenmesi demokratik bir yaklaşımdır.

Şehrimizde Demokrasi

Belediye başkanlığı, muhtarlık gibi yerel yöneticilerin seçimleri, toplumda demokrasinin en temel örneklerinden biridir. Mahalle sakinlerinin bir araya gelerek mahalle sorunlarını ve ihtiyaçlarını konuştuğu, muhtarlar aracılığıyla yerel yönetimlere ilettiği yapılar demokrasinin örnekleri arasındadır.

✿ Mustafa Kemal Atatürk, Türk milletinin **modern** ve **demokratik** bir yönetim şekline sahip olmasını istemiştir. Bu amaçla birtakım yeniliklere öncülük etmiştir. Bunlardan bazıları:

Büyük Millet
Meclisinin açılması

Cumhuriyetin İlan
edilmesi

Saltanatın Kaldırılması

Kadınlara belediye
seçimlerine katılma
hakkının verilmesi

Kadınlara milletvekili
seçme ve seçilme
hakkının verilmesi

Çok Partili Yaşama
Geçiş denemeleri

✿ **Cumhuriyet**, egemenliğin millete ait olduğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı yönetim biçimidir. Cumhuriyet yönetiminin bazı özellikleri verilmiştir:

Halk kanun
önünde eşittir.

İfade özgürlüğü
vardır.

Yöneticiler
seçimle
belirlenir.

Hakimiyet
millete aittir.

Farklı fikirler
temsil edilir.

✿ **Demokrasi:** Kısaca halkın devlet yönetiminde söz sahibi olmasıdır.

Demokrasinin temel nitelikleri şunlardır:

MİLLİ EGEMENLİK

Demokrasi ile yönetilen ülkelerde egemenlik yani devleti yönetme hakkı millete aittir. Millet bu hakkını yapılan seçimlerde seçtiği milletvekilleri aracılığı ile kullanır.

ÖZGÜRLÜK

Kişinin kendi iradesi ile karar vermesi, başkalarına zarar vermeden ve kanunlara aykırı olmadan dilediğini düşünebilmesi ve yapabilmesidir.

EŞİTLİK

İnsanlar dini, inancı, maddi gücü, cinsiyeti ve ırkı ne olursa olsun yasalar önünde eşittir. Yasalar herkese eşit ve denk olacak şekilde uygulanır.

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ

Vatandaşların ve yöneticilerin hukuka uyması, kimsenin yasaların üzerinde olmadığını ifade eder.

ÇOĞULCULUK

Farklı görüş, anlayış ve inanışların farklı siyasal partiler ile temsil edilmesidir. Farklı fikirlerin yönetime yansımalarıdır.

KATILIMCILIK

Vatandaşlar, demokratik yönetimlere çeşitli yollarla dahil olur ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yönetim kararlarında söz sahibi olmaya çalışırlar.

✿ Vatansever ve millî bilince sahip bir birey, cumhuriyeti korumak ve yaşatmak için sorumluluk sahibi olmalıdır. **Peki Türk gençliği cumhuriyeti korumak ve yaşatmak için neler yapmalıdır?**

- ▶ Türk gençliği, her alanda en iyi eğitimi almaya gayret etmeli, bilim, teknoloji, sanat, kültür gibi alanlarda kendini geliştirmelidir.
- ▶ Atatürk ilke ve inkılaplarını, demokrasiyi, insan haklarını, hukukun üstünlüğünü, laikliği derinlemesine öğrenmeli ve içselleştirmelidir.
- ▶ Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini, Kurtuluş Savaşı'nı, Cumhuriyet'in kazanımlarını ve karşılaştığı zorlukları öğrenmelidir.

Atatürk yaptığı konuşmalarda cumhuriyet hakkında şu ifadelerde bulunmuştur:



"Egemenlik kayıtsız ve şartsız milletindir."

"Cumhuriyet sizden 'fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür' nesiller ister."

"Demokrasinin en çağdaş ve mantıklı uygulamasını sağlayan hükümet şekli, cumhuriyettir."